

~~Act 1 - Scene 15~~

Miss Kent-Hill

Act 1 - Scene 15
May 2nd 1901
for post
Sgt. & wife
under roof

Scene 4.

1) Il-hweyeg to Jacob (wenz)
Xahen wane

2) Hweyeg hal seym il-belt (Jacob u
Demin kw)

3) Mdeip Paul 18 yrs after

4) Deminkw: Mietu 3

5) Threxer & rain Surlors
wife & Petist

6) Shelter

~~7) Threxer~~ Pto

Duminku

184/25

2

verita'. Izda wara kollox, il-holm huwa nofs il-pjan. Ejja
Duminka ghax ghandna hafna x'naghamlu. Tlaqna....

(jitbaxxa d-dawl..... U fuq spot light jidher Wenzu Kbir)

Wenzu: Minn dak in-nhar qatt ma rajtha aktar lil ommi fil-hajja l-ohra.
Fhimt li ma kienx facli li thares f'ghajnejja u tghidli dak kollu li
qalet fuqi.

Il-ferita li kelli f'qalbi bilmod il-mod bdiet tinghalaq, ghax sibt
il-wens, sibt il-paci fid-dar fejn kbirt u sirt ragel. Qaluli li ommi
mietet zghira, u sirt naf wara hafna xhur. Kienu haduni fuq il-
qabar taghha, izda lanqas ritratt ma kien hemm. Qieghed
nistenna biex nerga' niltaqa maghha issa, u nittama li ma
ndumx! Sejrin inharsu lejn xulxin minghajr ebda misthija, u
sejrin nitghannqu u ngeddu dik it-tghannieqa li ghadni nhoss
sal-lum.

Iz-zmien tat-tfulija malajr ghadna u bejn praspura u ohra, fost
tifkiriet mill-isbah, wasal iz-zmien li nhalli dik id-dar fejn
trabbejt u sirt ragel:

*(Lura fl-ufficju ta' Fr. Patrick – ghaxar snin wara. Wenzu u Duminku
issa ghandhom 18 il-sena.)*

IS-SITT XENA: SIRNA RGIEL FIS-SETTE GUGNIO.

Fr. Patrick: Ghadni niftakar dik il-gurnata meta kontu ggeliddu fil-bitha,
ghadni qieghed narak bil-black eye li tak Duminku! Mela,
hbieb tieghi, issa wasal iz-zmien li thallu din id-dar . Meta tasal
din il-gurnata, ghemmnuni, nhossni bhal li kieku qieghed nitlef
tnejn minn uliedi stess. Nittama li z-zmien li qattajtu hawn kien
ta' gid ghalikom. Issa intom it-tnejn irgiel u nitlobkom biex
izommu gholi dak kollu li jaghmilkom irgiel. Min jaf kemm
ghad tghaddu minn burraxki matul hajjitkom? Duminku, smajt
li bi hsiebek temigra lejn l-Awstralja. Nixtieqlek dak kollu li
tixtieq qalbek. U int Wenzu?

Wenzu: Jiena sejjer nahdem it-tarzna ma l-Armiral, imbaghad forsi nithajjar insalpa fuq il-bahar, man-navy Ingliza

Fr.Patrick: Tajjeb, donnu d-demmm dejjem jigbed....

Wenzu:x'jigifieri? Xi trid tghid biha din?

Fr. Patrick: Xejn Wenz, xejn habib tieghi, forsi xi darba 'l quddiem tifhem ghal x'hiex qieghed nghid.

Duminku: Wenzu gej joqghod mieghi, fid-dar ta' missieri ghal ftit zmien, sakemm imbaghad idabbar rasu.

Fr.Patrick: Hekk hi l-hajja, min hu gej u min hu sejjer. Illum waslu xi tfal ohra, halli naraw jekk ikollhomx xi jghidu ma' Pawlu mill-ewwel?

Wenzu: Pawlu ragel sew u tassew minn taghna. Halli mmorru nsellmulu u nibqaw sejr in. Fr.Patrick, grazzi ta' kollox. Int ghalija kont qisek missieri.

Fr.Patrick: Wara kollox missierek mhux Ingliz kien!

Wenzu: Min jaf forsi xi darba ghad niltaqghu mieghu. Bless Father

Duminku: Grazzi Fr. Nigu narawk.

(Filwaqt li johorgu mill-ufficju ta' Fr.Patrick, jidhru dehlin erbat itfal ohra u jiltaqghu ma' Pawlu, il-purtinar.....)

Pawlu: Minuta , minuta ftit.....ha nara z-zarbun. Imshu saqajkom hawn, u ftakru li kull meta tidhlu minn barra dejjem imshu saqajkom sew.

(Wenzu u Duminku jaraw din ix-xena, min jaf kemm il-darba rrepetiet ruhha, jitbissmu u jsellmu lil Pawlu)

Wenzu: Qed niftakar meta gejt l-ewwel darba hawn.... Sahha Pawl u hu hsieb sahktek.

Duminku: Missek tingabar ghand tax-xjuh issa Pawl....

Pawlu: Ghand tax-xjuh imur Nannuk. Jiena sakem ghadni niflah, hawn nibqa... morru morru, kunu mberkin u ejjew arawna tafux... Bilmod, issa ejja mieghi ha nehodkom ghand Fr. Patrick....

(Wenzu u Duminku jitolqu barra.... It-tfal jidhru jidhlu fl-ufficju ta' Fr. Patrick, jibaxxa d-dawl fuq in-naha tal-lemin – fl-ufficju u tinxtghel spot fuq in-naha l-ohra fil-kamra ta' Dolor. Insibu lil Wenzu kbir)

Wenzu: Kif tlaqna mill-kullegg, morna x-xatt tas-Sliema, u qsamna ghall-belt bil-lanca. Kif wasalna x-xatt, rajna li kien hemm battaljun suldati..donnu beda jberren xi nkwiet. Il-folla bdiet tingabar u bdew jinstemghu l-ghajjat gejjin min- naha ta' Putirjal.

(Sa dan it-tant, il-palk jiehu l-hajja u jingabru n-nies.....ir-rewwixta tal-1919.....)

Kif hallejna l-kullegg tlajna t-tela' ghal hdejn il-knisja ta' Stella Maris. Is-Sur Fons kien fil-Villa tieghu u xejjrilna mit-tieqa u baqa' sakemm nizel u gie jkellimna. Jiena u Duminku, morna wara l-kancell u sellimnilu. Imbaghad, inzilna n-nizla u sibna ruhna x-xatt tas-Sliema.

Sur Fons: Wenzu, Duminku, isimghu ftit. Kif ahna, hbieb tieghi?

Wenzu: Ahna spiccajna mill-kullegg. Illum sejr in nibdew folja gdida

Duminku: Ilek ftit ma tigi tarana sur Fons

Sur Fons: Iva sewwa qed tghid. Ma kienx mument li webbluni ghall-politika. Imma x'taghamel. Kollox irid ikun. Forsi nasal biex nghaddi xi kelma ghall- gid. U ma tafux intom, fil-hajja kullhadd jahseb li ghandu ragun. Izda jekk kemm il-darba wiehed ikun lest biex icedi xi ftit, igbed minn hemm u igbed minn hawn sa fl-ahhar tasal! Allura fejn sejr in?

- Duminku: Ha mmorru noghqodu ghand missieri ghal issa. Imbaghad wiehed idabbar rasu.
- Elizabetta: Ghandkom tkunu tafu li bhall-lum, meta naraw liz-zaghzagħ hergin mill-kullegg, lesti biex jaffrontaw il-hajja, jiena u Fonzu tieghi, inkunu fis-seba' sema. Naraw li dak li bnejna ma kienx ta' xejn. Naraw li ta l-frott. Kemm kbirtu Wenzu. Jahasra, filli tfal, filli kbar...irgiel henjin. J'Alla l-Mulej izomm idu fuqkom, u li ssibu wens u barka dejjem .
- Wenzu: Grazzi hafna sinjura Elizabetta. Jiena ghadni niftakar meta kont izghar u kont tigi tisma' l-quddiesa mas- Sur Fons. Imbaghad kontu ttuna xi helu, speċjalment fil-festi...
- Duminku: U tiftakar fil-Milied....kemm konna niehdu gost nilghabu b'dawk il-gugarelli....
- Elizabetta: Duminku, intom dejjem kontu hbieb. Ibqaw irrispettaw lil xulxin. Iz-zmien li ghaddejt l-kullegg jibqa' f'qalbkom. Meta tridu ejjew arawna. Ejjew oqghodu, niehdu gost hafna bikom
- Sur Fons: Xejn ma nghidilkom uliedi. Zommu f'mohkom dak kollu li tghallimtu fil-kullegg. Jiena ghandi fiducja kbira fikom. Kunu imberkin...bil-haq li kont minnkom, aharbu l-folla llum gol-belt ghax qed tigr x-xnieha li sejjer jinqala' xi nkwiet.
- Wenzu: Issa ahna m'ghadniex tfal Sur Fons. Nafu ndabbru rasna. Sahha ghalik u grazzi ta' kollox.
- Sur Fons: Sahha hbieb tieghi, u j'Alla l-Mulej dejjem izomm idu fuqkom.

(Jinstema hoss ta' Vapur li juri l-attivit'a li kien hemm fil-port ta' Marsamxett.)

- Wenzu; Ghadni niftakar, li t-toroq kienu kollha tajn, ghax ghalkemm konna fix-xahar ta' Gunju, kienu ghamlu xi halbiet tax-xita, bhal li kieku biex it-temp jinbixna qabel ix-xhur shan tas-sajf. Izda kien hemm ir-rih tal- bidla jonfoħ! Minn ghalina li sirna rgiel...bil-kemm kellna sittax il-sena, u morna fl-ewwel hanut li

sibna. Hadna tazza nbid kull wiehed, u bejn kelma u ohra ma' dak u ma' l-iehor, malajr daqq nofs in-nhar....

(Tinstema' l-qanpiena ta' nofs in-nhar..... u naraw xi nies li ssa ngabru fuq il-palk irroddu s-salib...)

Imbaghad issuktajna biex nirkbu l-lanca tal-belt. Minn jinbotta minn hawn u min jinbotta min hemm, fl-ahhar sibna ruhna naqsmu l-port. Ghadni niftakar, qisu l-bierah, dawk il-bastimenti kbar tal-gwerra, wiehed wara l-iehor, u l-lanca taghna riesqa lejhom donnha biex tgharraxhom! Kif wasalna l-belt sibna ruhna mexjin mal-folla resqin lejn Strada Rjali. Suldati kullimkien. Hassejt li donnu kien gej xi nkwieta.

Malajr fhimt li mill- kenn tal-kullegg sibna ruhna fost il-marmalja tan-nies u morna nisimghu it-tixwix mal-kotra.

Lehen minn gewwa:

Nibqaw mexjin l-ahwa, ilkoll ghal-palazz...ha nuruhom li hadd ma jaghddi z-zmien bina....Ghall-ufficju tal-Chronicle, ...ghalichom, Hruq, hruq.....

(Xi hoss ta' ksur ta' hgieg,.....passi mghaggla tas-suldati, ghajjat tan-nisa u tfal, f'kelma wahda, pandemonju shih. Il-folla taqsam tigri l-palk... jghaffgu fuq xulxin..... tinstema' xi suffara tal-pulizija..... u sparar fil-boghod...)

Marija: *(tfajla zaghzugha tigri bid-demm fuq wiccha, tistordi u taqa' fl-art.. hdejn Wenzu)....* Hawn sinjorina....qum minn hemm, igri ghax gejjin is-suldati....igri... (jerfaghha u jidhol jistkenn f-dik il-kamra tal-genb fejn kien iltaqa m'ommu ghaxar snin qabel!)

Wenzu: Kollox sew issa, hawn hekk ghall- inqas qeghdin fil-kenn. Inti X'jismek?

Marija: Marija Agius. Ommi qaltli biex ma nersaqx lejn il-belt illum, ghax kellhom jidhlu tat-tarzna u jahbtu ghal xi ufficini tal-gvern. Inti min int? X'jismek.

Wenzu: Jiena Wenzu , Wenzu Vella. Ili ma nigi l-belt, nahseb il-fuq minn ghaxar snin. Għadni hierieg mill-kulleġġ ta' St.Patrick's,...
Filli dak il-kwint Tas-Sliema, u filli għajjat u sparar. Hallini nara x'għandek..... qasma zgħira..... Halli mmur inxarrab il-maktur fil-għajn...dalwaqt geġ... stennieni hawn....

(Sa dan it-tant.... Jidhol Duminku sabiex iffittex lil siehbu....)

Duminku: *(Jgħajjat minn gewwa)* Wenzu, Wenzu....

Wenzu: Hawn hawn qiegħed Duminku.... Qiegħed indewwi wahda tfajla... tghidx kemm hi helwa...

Duminku: Hadd hsiebek, ghax qed jghidu li mietu xi tlieta min- nies....

Wenzu: Ejja mieghi,... Issa xieraq li nwassluha sad-dar..

Wenzu: *(Jidhol fil-kamra...)* Hawn Marija, xarrabt il-maktur...halli nara x'għandek.....

Duminku: *(Jibda jsaffar....donnu ried jagħti xi messagg)..* Wenz, jiena ha mmur sal-hanut ta' missieri, ghax kien magħluq l-ewwel u nara x'qed jigri. Imbagħad niltaqqu aktar tard..... Sahha għal issa. Għandi pjacir li ltqajna sinjorina....

Wenzu: Sahha Duminku... narak aktar tard.... Taf xejn li hawnhekk kienet tghix ommi, u jiena meta kont zgħir kont norqod hemm f'dik ir-rokna.

Marija: Allura ommok x'sar minnha? Fejn marret toghqod?

Wenzu: Ommi miskina mietet. Kienet verament thobbni. Int kemm għandek zmien?

Marija: Jiena għandi tmintax il-sena....

Wenzu: *(Li fil-fatt huwa sentejn iżgħar malajr ikompli...)* Anki jien għandi tmintax. Qed inkabbar il-mustacci ...ara....issa hallejthom!

Marija: Nahseb li jixirqulek. (*jidhqu t-tnejn flimkien u jidhru li hadu grazzja ma' xulxin.....*)

Wenzu: Isma, donnu l-inkwiet waqaf,...mhux ahjar inwasslek id-dar issa.

Marija: Ejja mmorru, u nlaqqak m' ommi. Nghidilha li int salvajtni minn halq il-mewt...

Wenzu: (*Li beda jhossu bhal xi eroj*)... u le haga zghira... tlaqna.. x'jisimha ommok..

Marija: Sunta.

Wenzu: U missierek....

(johorgu waqt li qed jirkellmu...)

Wenzu Kbir: Nahseb li tiftakru lil min jghid, li l-ftira shuna tajba! Nghidilkom is-sew, jiena kont mill-ewwel haddt grazzja ma' Marija. Mort ninkiteb ma' tan-navy u kont kburi mhux hazin meta lil Marija tlabhta biex tizzewwigni. Ghamilna festin zghir bejn il-hbieb, u fost ghanja u ohra, il-lejl malajr tgerbeb. Dak il-lejl stess morna fil-post taghna, terran li kien krielna iz-ziju ta' Marija.

(Xena tat-tieg..... xi Ghanja maltija.....)

Il-Mistednin ghal festin.... Ejja ghannilna wahda Rosa

Rosa: Mela isimghu ftit din fuq l-imhabba....

Xi tkun qatt dina l-imhabba
Li gol-qalb tigri u ddur?
Sew bhas-shab illi x-xemx jaghtti
Tigi f'daqqa u malajr tmur.

Ghalkemm il-qalb hija ckejkna
Donna qalba tad-dulliegh

Hadd ma jaf kemm xewqat tesa
Qisha bahar minghajr qiegh

L-imhabba qisha bhal vlegga
Li migruh f'qalbek thallik
Jew bhal balzmu jroxx if-fwieha
L-ghola xorb biex iddewwik.

Jekk zaghzugh ihobb xi tfajla
Jinsa kollox jinsa d-dar
Ghaliex qalbu bhal huggiega
Tara kollox ward u zahar

Mma jekk qatt ma' salib jahbat
Taht riglejk il-ward jitbiel
Ghax ma sabx l-ghana li fittex
Ma riedx slabeb u lanqas xkiel

L-imhabba ghandha tkun Gilju
Li jilqa kull m'Alla jtih,
Sew jekk tolqtu ziffa helwa
Jew fih jonfoh qawwi r-rih.

Ghana: Silta mill-ktjeheb ta' Carmelou Galea SDB li titratta fuq l-imhabba

Wenzu Kbir: (Filwaqt li jfaqq a r-rghad, malajr tfaqq a' x-xita u
f'lehma t'a berga l-festin thassar u kullhadd dabbar
rasu l-gewwa...)

Vuci mill-folla: Ir-Risq Wenz...i.x-xita ggib ir-risq.

Awguri Marija.....

Wenzu: Kemm konna ferhana dak in-nhar tat- tieg. Niftakar il-gurnata,.
l-ghaxra ta' Frar, il-festa ta' San Pawl 1923. Lil Marija qatt ma
gheditilha li jiena kont sentejn izghar minnha. Ghamilna festin
zghir bejn il-familjari taghha. Min- naha tieghi ma kien hemm

hadd, hlief siehbi Duminku. Fr. Patrick kien zewwigna u jien xtaqt li jkolli t-tfal daqs kemm hemm ramel fil-bahar..ghax hekk kienu jghidulna dak iz-zmien.

IS-SEBA' XENA: FID- DAR TA' WENZU.

(Issa naraw li ghadda z-zmien..... u ninsabu fis-snin tal-gwerra . Il-familja ta' Wenzu u Marija issa kienet imdaqqa mhux hazin. Kellhom tmient itfal... l-ikbar fosthom...17 il-sena.)

Rita: 17 il-Sena
Peppi: 15 il-sena
Rose: 13 il-sena
George: 11 il-sena
Mario : 10 snin
Lina: 8 snin
Silvio: 6 snin
Ganni: 4 snin

(Imbaghad twieldu t-tewmin: Pietru u Pawlu)

(F'kamra madwar mejda... bejn Marija u Rita)

Rita : ***(Waqt diskussjoni li turi li Rita tixtieq tidhol soru)*** Ma, jiena nifhem li ghandek bzonn. Il-familja kbira imma jiena ili zmien intella u nnizzel jekk ghandix immur fil-kunvent.

Marija: Ruhi Binti.... Jiena lil missierek ghadni m'ghedtlu xejn. Taf li ninsabu fi zmien ikrah.

Rita: Lill-madre diga' kellimtha, u ghedtilha li ma nistax niehu d-dota mieghi.

Marija: Rita.... Jiena bil-kemm ghandi biex naghti lil hutek ahseb u ara kif nista naghtik id-dota,

Rita: Ma jimpurtax ma..... Il-madre tifimha s-sitwazzjoni. Ma tistax timmagina kemm hawn min hu fil-bzonn aktar minna. Kulljum